

TALABALARDA AXBOROT MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH VA UNING KOMPONENTLARI

Abdullaeva Matluba Abdullaevna
Alfraganus universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada talabalar orasida axborot madaniyatini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Axborot madaniyati tushunchasining zamonaviy ta'rifi, uning tarkibiy qismlari, shuningdek, bu jarayonga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillari, talabalar tomonidan axborotni izlash, tanqidiy baholash va tizimlashtirish qobiliyatlarining rivojlanishi ularning ta'lim samaradorligini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynashi batafsil bayon qilingan.

Kalit so'zlar: axborot madaniyati, raqamli kompetensiya, axborot resurslari, ta'lim texnologiyalari, axborotni tizimlashtirish, innovatsion pedagogika.

Kirish:

Talabalarning axborot madaniyati zamonaviy dunyoda o'quv jarayonining ajralmas qismidir, bu erda ma'lumotlar asosiy manbaga aylanadi. Ma'lumot va kasbiy maqsadlarga erishish uchun ma'lumotni topish, tanqid qilish, tizimlashtirish va ma'lumotlardan foydalanish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Jamiyatni raqamlashtirish va yangi ta'lim texnologiyalarini joriy etish sharoitida o'quvchilarning axborot madaniyatini rivojlantirish alohida ahamiyatga ega. Universitetlar va boshqa ta'lim muassasalari nafaqat bilim olish maskani, balki axborot bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish platformasiga aylanib bormoqda.

Talabaning axborot madaniyatini shakllantirishning pedagogik tizimida biz o'zaro bog'liq va o'zaro shakllantiruvchi tarkibiy qismlarning uzviy birligini tushunamiz: maqsadli sozlamalar, mazmun, tashkiliy shakllar va o'quv qo'llanmalari talabalarning zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalangan holda axborot bilan mustaqil va samarali ishlash qobiliyatini va muayyan printsiplarni hisobga olgan holda turli xil texnik vositalarni; shuningdek, mezonlar asosida axborot madaniyatining rivojlanish darajasini aniqlashning diagnostika vositalarini shakllantiradi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

Zamonaviy talabalar katta miqdordagi ma'lumotlarni yuzaga keltiradi, bu ommaviy axborot vositalarining yuqori saviyasini va ulardan raqamli vakolatlarni talab qiladi. Axborot madaniyatini rivojlantirish tez o'zgaruvchan dunyoda muvaffaqiyatli o'rganish va moslashishning muhim omiliga aylanmoqda. O'quv jarayonidagi ushbu vakolatlarni rivojlantirishga qaratilgan elementlarning joriy etilishi nafaqat ta'lim sifatini yaxshilashga, balki talabalarni noaniqlik sharoitida professional muammolarni hal qilishga imkon beradi.

Axborot madaniyatining ta'lim jarayonida tutgan o'rnini o'rganish uchun axborot madaniyati tushunchasi, uning tarkibiy qismlari va shakllanish yo'llarini qamrab oluvchi adabiy manbalardan foydalanildi. Axborot savodxonligini rivojlantirishga qaratilgan o'qitish usullarini joriy etishga bag'ishlangan nazariy yondashuv va amaliy tadqiqotlar o'tkazildi.. Axborot madaniyatidan tanqidiy fikrlashda ta'sirini, murakkab muammolarni hal qilish va zamonaviy sharoitlarga moslashish imkoniyatini tavsiflovchi ishlarga alohida e'tibor qaratildi.

Tadqiqotning uslubiy asosi sifat va miqdoriy yondashuvlarni birlashtirgan aralash usullardan foydalanishni o'z ichiga oladi. Asosiy e'tibor ta'lim dasturlarini o'rganish va ularning axborot ko'nikmalarini shakllantirishdagi samaradorligiga qaratildi. Turli mutaxassisliklar bo'yicha talabalar o'rtasida so'rovnomalar o'tkazildi, o'qituvchilar bilan suhbatlar o'tkazildi va universitetlarda qo'llanilayotgan o'quv materiallari tahlil qilindi. Barcha ma'lumotlar statistik usullar yordamida qayta ishlandi, bu axborot madaniyatini rivojlantirishning asosiy tendentsiyalari va muammolarini aniqlash imkonini berdi.

Natijalar:

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarning axborot madaniyati bir nechta asosiy tarkibiy qismlardan iborat. Birinchisi, an'anaviy va zamonaviy raqamli resurslardan foydalangan holda ma'lumotni samarali qidirish qobiliyatidir. Ikkinchidan, bu axborotni tanqidiy tahlil qilish, shu jumladan uning ishonchliligi, manbalari va dolzarbligini tekshirish. Uchinchidan, muhim element - ma'lumotlarni tizimlashtirish va ulardan ta'lim va kasbiy maqsadlarda foydalanish.

Talabalar bo'yicha tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ularning aksariyati uchun asosiy qiyinchiliklar ma'lumotlarning tanqidiy bahoidir. Respondentlarning 60% dan ortig'i, ayniqsa, axborot shovqini sharoitida manbalarning ishonchliligini aniqlashda qiynalayotganini ta'kidladi. Shu bilan birga, axborot savodxonligi bo'yicha ixtisoslashtirilgan kurslarda o'qigan talabalar axborotni boshqarish va uni amaliyotda qo'llashda sezilarli darajada yaxshi natijalarni ko'rsatdi..

Muhokama:

Olingan ma'lumotlar talabalar o'rtasida axborot madaniyatini rivojlantirish kompleks yondashuvni talab qilishini tasdiqlaydi. Axborot savodxonligi kurslarini o'quv jarayoniga integratsiyalash ta'lim yutuqlarini oshirishning samarali vositasi bo'lishi mumkin. Biroq, bunday dasturlarning muvaffaqiyati o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligiga, ta'lim resurslarining mavjudligiga va ta'lim muhitini raqamlashtirish darajasiga bog'liqligini hisobga olish muhimdir.

Axborot madaniyatini rivojlantirishga hissa qo'shadigan asosiy omillar qatorida biz loyihalarni o'qitish, raqamli texnologiyalarning faol joriy etilishi va fanlararo dasturlarni yaratishda foydalanishni ta'kidlashimiz mumkin. Talabalarning individual xususiyatlarini, ularning tayyorgarlik darajasi va motivatsiyasini hisobga olish ham

muhimdir. Ma'lumot madaniyatining shakllanishi ma'lumotlar bilan ishlashda tanqidiy fikrlash va ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan o'quv strategiyasining ajralmas qismi bo'lishi kerak.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, ushbu maqolada talabalar o'rtasida axborot madaniyatini rivojlantirishning asosiy jihatlari muhokama qilindi. Adabiy manbalar tahlili va tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, axborot madaniyati o'quv jarayonida muhim rol o'ynaydi, talabalarga axborotni izlash, tahlil qilish va ulardan foydalanishni muvaffaqiyatli engishga yordam beradi. Axborot madaniyatini rivojlantirish maxsus kurslarni o'quv jarayoniga, zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishni talab qiladi va talabalarning individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda. Bu nafaqat ta'lim sifatini oshirish, balki talabalarni axborot jamiyatida kasbiy faoliyatga tayyorlash imkonini beradi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Ronnikova L. M. TALABALARNING AXBOROT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH TIZIMI // Zamonaviy yuqori texnologiya. – 2019.
2. Alliyorova R. P. Elektron ta'lim resurslari vositasida o'quvchilarda axborot madaniyatni shakllantirish. International scientific journal of "SCIENCE AND INNOVATION", 2022.
3. Imomov E.Z, Pirmatov I.I, Tursunov A.A. Standart ta'lim va yangi axborot texnologiyalarining roli. Ta'lim muammolari. Ilmiy-uslubiy yutuqlar va ilg'or tajribalar jurnali, Oliy maktab muammolari instituti, №1-2, 2017.
4. Kolkova N.I., Starodubova G.A., Ulenko Y.V. Shaxs madaniyat madaniyatini shakllantirish: Akademik intizom tarkibini nazariy asoslash va modellashtirish. Moskva – 2006.
5. Ibraimov X.I. Kommunikativ kompetentsiya kelajakdagi o'qituvchining kasbiy o'zini o'zi rivojlantirish mexanizmi sifatida// Pedagogika muammosi, 2018.